

Emin, E. (2022). Vesâik-i Bektaşiyân'a göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşî
Tekkeleri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 135-137.

Kitap İncelemesi

Makale Geliş Tarihi: 25.10.2022

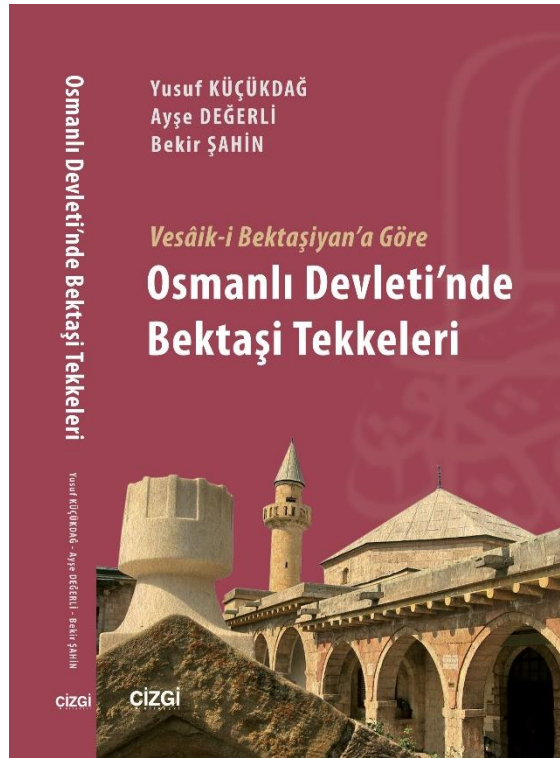
Makale Kabul Tarihi: 28.10.2022

**YUSUF KÜÇÜKDAĞ, AYŞE DEĞERLİ, BEKİR ŞAHİN,
VESÂİK-İ BEKTAŞİYAN'A GÖRE OSMANLI DEVLETİ'NDE
BEKTAŞİ TEKKELERİ, KONYA 2015: ÇİZGİ KİTABEVİ
(XIV+175= 189 SAYFA)**

Ertan EMİN*

Yusuf Küçükdağ, Ayşe Değerli ve Bekir Şahin tarafından kaleme alınan “*Vesâik-i Bektaşiyân'a Göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşî Tekkeleri*” adlı eser, 2015 yılında Çizgi Kitabevi tarafından basılmıştır. Eser, Osmanlı coğrafyasında yer alan Bektaşî yapılarına dair bilgi vermektedir. Temel kaynağı, Konya Yazma Eserler Bölge Müdürlüğü Kütüphanesi'nde saklanan yazma “*Vesâik-i Bektaşiyân*” adlı belgelerdir.

Eserde, toplam 202 tekke ve zaviyenin inşa tarihleri, 1826'daki durumları; arşivler ve ilgili literatür doğrultusunda ortaya konmaya çalışılmıştır. Önsöz ve Girişten sonra “*Vesâik-i Bektaşiyân'a Göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşî Tekkeleri*” ana başlığı altında 202 Bektaşî

* Doktorant, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, ertan_mehonik_mkd@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8126-4432.

Emin, E. (2022). Vesâik-i Bektaşıyan'a göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşı Tekkeleri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 135-137.

yapısı, alfabetik sıraya göre incelenmiş ve bunlara ait görsellere yer verilmiştir. Sonuç, Bibliyografya ve Dizinle son bulan kitap, toplamda 189 sayfadır.

Moğol istilâsından sonra, İslâm memleketlerinde, özellikle Suriye-Mısır sahasında, Türkistan-Horasan menşeli birçok zümrenin hem isim hem de faaliyetlerinin sayısal olarak çoğaldığı malumdur. Bu durum, İlhanlıların idaresi altındaki Anadolu'da daha belirgin haldedir.

Moğol baskısıyla Türkmen babalarının, bilhassa Bizans sınırındaki uçlara yerleştikleri, açtıkları tekke ve zaviyelerle bir nevi İslam dininin propagandasını yaptıkları söylenebilir. Zamanla bu yapılar, bağımsız ve müstakil yapılara dönüşmüş veya kurucu ailelerin eline geçmiştir. Zamanla tekke ve zaviyelerin Türkmen babasından Bektaşı babasına evrildiğini söylemek mümkündür. Eser, alanda yapılacak çalışmalara kaynaklık edecek niteliktedir.

Bilindiği zere Osmanlı lkesinde, XV. yüzyılın son çeyreğinde Safevi Tarikatı etkili olmaya başlamıştır. şah İsmail (1502-1524), kendisine bağlı davetçiler aracılığıyla Anadolu'daki hemen her tekkeye ulaşarak, silsileleri Hz. Ali'ye inen ve tekkeleri kendi isimleriyle anılan Yesevi kökenli şeyhlerin müritlerini yanına almaya çalışmıştır. Bu durumda II. Bayezid (1481-1512), karşı önlemler alma yönüne gitmiş, tarikatları Osmanlı'ya bağlı bir tasavvuf çatısı altında toplamada, Sulucakarahöyük'teki Hacı Bektaş-ı Veli Dergâhına şeyh olarak atanan Balım Sultan'ı görevlendirmiştir. Balım Sultan, böylece Anadolu'daki silsileleri Hacı Bektaş-ı Veli gibi Hz. Ali'ye inen tekkeleri de kendi bünyesine alacak şekilde Bektaşı Tarikatı'nı idari bir merkez olarak yeniden yapılandırarak kurmuştur. Bu yolla, Erdebil Tekkesi müktesebatı üzerinden Kızılbaşlık olarak Horasan marifetini siyasi bir harekete dönüştüren Safevi Kızılbaş Türkmen hareketinin geniş alanlara yayılması nlenmeye çalışılmıştır.

Ardından Bektaşı tekkelerin inşasına XVI. yüzyıl başlarından sonra hız verilmiş; Anadolu, Rumeli ve Orta Doğu'da tekkeler vasıtasıyla Bektaşılık yaygınlaşmıştır. Eser, Bektaşilerin Osmanlı coğrafyasındaki mekânsal örgütlenmelerini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Kitapta, İstanbul'da 20, Rumeli'de 45, Anadolu'da 116, Orta Doğu'da 18 ve Girit'te iki Bektaşı yapısı hakkında çoğu XVIII. yüzyıla ait bilgilere yer verilmiştir.

Emin, E. (2022). Vesâik-i Bektaşıyan'a göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşı Tekkeleri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (9), 135-137.

Eser'de yer alan bazı Bektaşı Tekkeleri şunlardır: Abdal Bodur ve Baber Köyü ve Sfla Zaviyesi, Ahi Baba/Baba Zaviyesi, Ahi Barak ve Ahi Basri Zaviyesi, Ahi Mustafa Zaviyesi, Akyazılı Sultan Tekkesi, Ali Gv Zaviyesi, Arslan Baba Zaviyesi, Ayn Ali Sultan Zaviyesi, Baba Bayram Veli Hnkahı/Bayram Baba Zaviyesi/Hacı Bayram Dede Tekkesi, Balım Sultan Zaviyesi, Bektaşı Derviş Ali/Horosani Ali Baba Zaviyesi, Binbirokluk Ahmed Baba Veled-i Gazi Mihal Bey/Ahmed Baba Veled-i Gazi Mihal Zaviyesi/Binbirokluk Ahmed Baba Tekkesi, Dakik Baba Zaviyesi, Dalgıç Baba Zaviyesi, Dede Kudret Zaviyesi, Derviş Kemal Zaviyesi, Didiği Sultan Zaviyesi, Gazi Umur Bey Sultan Zaviyesi, Gnen Dede Zaviyesi, Gül Baba Zaviyesi, Hacı Bektaş Veli Âsitanesi, Hayran Baba Zaviyesi, Hızır Baba Zaviyesi/Hızır Dede Tekkesi, İmam Cafer-i Sadık Zaviyesi, İmam Zeynelbidin Zaviyesi, Karaca Ahmed Sultan Zaviyesi, Kızıl Deli Sultan/Seyyid Ali Sultan Zaviyeleri, Koyun Baba Zaviyesi, Piri Baba Zaviyesi, Sarı Saltuk Baba Zaviyesi, Seyyid Battal Tekkesi, Sultan Ana Tekkesi, Scaeddin Zaviyesi, şeyh Timur Dede Zaviyesi, Tabduk Emre Sultan Kızı Bacım Sultan/Bacım Sultan Tekkesi, Uryan Baba Zaviyesi, Üsküdar Baba Zaviyesi, Yaran Baba/Altun Kerime Zaviyesi.